

فصلنامه مدیریت سرمایه انسانی دفاعی

سال اول، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

صفحات: ۵۴-۸۳

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۳/۲

مقاله مروری

ارائه الگوی تعامل بین دانشگاه‌های نیروهای مسلح با تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری

اصغر محمدی فاتح^۱

ناصر پورصادق^۲

محمد مهدی شکری^۳

مجید حسنونند^۴

چکیده

امروزه تعامل دانشگاه، صنعت و دولت جهت پیشرفت همه جانبه کشور ضروری است. به خصوص با ظهور پلتفرم‌های آن لاین در بستر اینترنت، همکاری‌های علمی و پژوهشی دانشگاه‌های برتر دنیا به طور بی‌سابقه‌ای شتاب گرفته است. اخیراً مقام معظم رهبری به موضوع تعامل و همکاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح اشاره فرمودند. در همین راستا، هدف این تحقیق ارائه الگویی در خصوص تعاملات دانشگاه‌های نیروهای مسلح است. روش تحقیق کیفی و از داده بنیاد است. بنابراین پس از مصاحبه با ۱۲ نفر از نخبگان یکی از دانشگاه‌های آجا، الگوی منظومه‌ای تعامل دانشگاه‌ها ارائه شد. بر اساس کدگذاری مصاحبه‌ها، تعداد ۸۱ مفهوم در خصوص تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح استخراج شد که در نهایت این مفاهیم در قالب چهار مقوله تحت عنوان حوزه‌های تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح، موانع تعامل، مزایای تعامل و ساز و کارهای تعامل طبقه‌بندی گردید. در پایان مقاله، پیشنهادها ناشی از یافته‌های تحقیق و با محوریت تقویت تعامل و همکاری بین دانشگاه‌های نیروهای مسلح، ارائه شده است.

کلیدواژه‌ها: دانشگاه، تعامل، نیروهای مسلح، صنعت

^۱. استادیار گروه مدیریت، دانشکده مدیریت و علوم نظامی، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: amohammadi1360@yahoo.com

^۲. استاد دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

^۳. دانش آموخته مقطع کارشناسی رشته الهیات دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران

^۴. دانش آموخته مقطع کارشناسی رشته الهیات دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران

بیان مسئله

اساساً امروزه شرط موفقیت افراد، سازمان‌ها، کشورها و جوامع در گرو استفاده از ظرفیت‌های همدیگر نهفته است که صرفاً از طریق برقراری تعاملات و با ساز و کارهای مناسب، میسر خواهد بود. تعامل از سطح فردی شروع شده و تا سطح کشورها ادامه پیدا می‌کند. در همه ادیان الهی بر اهمیت تعاملات افراد در جوامع تأکید شده است. رهیافت‌های اسلامی در خصوص روابط حسنه مومنان با یکدیگر به سمت مفهومی سوق یافته که تأثیر این جهت‌گیری در ایجاد موضوعی تحت عنوان ایجاد روابط اجتماعی حسنه بین افراد مسلمان تفسیر می‌گردد. موضوعی که نیاز به توسعه واحدهای اجتماعی پایه دارد و تقویت بنیادهای اجتماعی از جزء به کل و از کل به جزء را خواهان است. (البلخاری، ۱۹۶۰: ۱۱۴) بازتولید، رشد و تعالی فرهنگ در یک جامعه، به تعامل و تضارب در درون آن جامعه نیازمند است و آن چه بستر این تعامل را فراهم می‌کند ارتباط بین افراد است. برخی محققان با ارائه تفسیر وسیعی از اجتماع علمی، معتقدند که عناصر زیادی را می‌توان برای اجتماع علمی دخیل دانست که مهم‌ترین آنها همکاری‌های علمی، و نگرش اجتماعی به کار دسته جمعی، مباحثه و مفاهمه (Ebrahimi & ۲۰۱۱).

behnoei Gadaneh,

در بحث تعامل و همکاری‌های علمی در آموزش عالی، آنچه در ادبیات مشهود است، موضوع "ارتباط صنعت- دانشگاه" است. اهمیت ارتباط میان علم و فناوری، ظهور صنایع بر مبنای علم، استفاده از علوم به عنوان روشی برای بوجود آوردن مزیت‌های رقابتی در شرکت‌ها و نیز جهانی‌سازی اقتصاد و بین‌المللی کردن فناوری، برخی از دلایلی هستند که ارتباط مشترک میان شرکت‌ها و سازمان‌های تحقیقاتی را توجیه می‌کنند. توسعه‌ی ارتباط صنعت و دانشگاه به دلیل اثرات و پیامدهای بسیار مثبت آن در ایجاد تحولات فناورانه، اقتصادی و اجتماعی از دیرباز مورد توجه استراتژیست‌ها، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان دانشگاهی و صنعتی قرار داشته و تلاش‌های فراوانی جهت ایجاد پیوندی اثربخش بین صنعت و دانشگاه صورت گرفته است (صمدی میارکلائی، ۱۳۹۲). ارتباط دانشگاه و صنعت فرایندی است که در طول زمان شکل می‌گیرد و برگرفته از نیازها و ضرورت‌های ملی در دوره‌های تاریخی، سمت و سو و اهداف کاربردی مرتبط با آن تعیین می‌شود. ارتباط صحیح و موثر دانشگاه و صنعت می‌تواند موجب افزایش نوآوری و انتقال دانش و تکنولوژی گردد (Rossi, ۲۰۱۰). امروزه نه تنها ارتباط صنعت و

دانشگاه شتاب بیشتری به خود گرفته است؛ بلکه ارتباط دانشگاه‌ها فی مابین خود هم یکی از ضروریات اصلی در پیشبرد نهاد علم است. در همین راستا می‌توان به همکاری دانشگاه علم و صنعت، امیرکبیر و دانشگاه صنعتی شریف در بحث ساخت ماهواره‌ها اشاره کرد که توانسته است جایگاه ایران در فناوری فضایی را ارتقاء دهد. نیروهای مسلح هم به عنوان یکی از سازمان‌های اصلی نظام جمهوری اسلامی ایران، بایستی نظام تعامل و همکاری را در بین زیر سیستم‌های خود و با نهادهای ملی نهادینه کنند. تعاملات نیروهای مسلح شامل تعاملات درون سازمانی و برون سازمانی است. هرچند قدرت نیروهای مسلح کشور ما عمدتاً درون‌زا است، لکن تعامل با دانشگاه‌ها و حتی تعامل با نیروهای خارجی می‌تواند به تکامل در نوآوری‌ها کمک کند. به باور برخی اندیشمندان، ارتباطات بین سازمانی به عنوان یکی از با ارزشترین منابع سازمان‌ها تلقی می‌شود که همه سازمان‌ها باید در حفظ و ارتقاء آن بکوشند؛ زیرا بخش اعظمی از موفقیت‌ها و شکست‌های سازمان‌ها در همه حوزه‌ها وام‌دار وجود ارتباطات بین سازمانی است (عبدالرحمانی و حبیب زاده، ۱۳۹۵). موضوع هم‌افزایی و تبادل تجارب دانشگاه‌های نیروهای مسلح که در سال ۱۳۹۹ توسط مقام معظم رهبری مطرح شد، یک فرصت بزرگ در راستای استفاده از ظرفیت‌های جدید است. مقام معظم رهبری در خصوص تعامل نیروهای مسلح با دستگاه‌های علمی می‌فرمایند: «خوشبختانه نیروهای مسلح در بخش‌های مختلف، خودشان یا بالمباشره یا با برنامه‌ریزی و با استفاده‌ی از دستگاه‌های علمی و فناوری توانسته‌اند کارهای بزرگی بکنند و این کار باید ادامه پیدا کند»^۱

ایشان در خصوص تعامل با دانشگاه می‌فرمایند: "عقیده‌ام این است که مسئولین باید در دانشگاه‌ها شرکت کنند؛ رؤسای سه قوه، مسئولین میانی، رئیس صدا و سیما، مسئولین سپاه و نیروهای مسلح؛ اینها بروند با دانشجویها جلسه بگذارند و حرفهای گفتنی دانشجویها را بشنوند. و من به شما عرض بکنم؛ آنها هم برای دانشجویها حرفهای گفتنی زیادی دارند.^۲ بنابراین به نظر می‌رسد که مبتنی بر مطالبات معظم‌له بایستی بحث تعامل و همکاری بخش‌های نیروهای مسلح و به ویژه دانشگاه‌ها، در دستور کار مسئولان قرار گیرد. به خصوص بیانات معظم‌له در خصوص

^۱ بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران به مناسبت روز ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۴/۰۱/۳۰

^۲ بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۳۹۱/۰۵/۱۶

همکاری پژوهشی دانشگاه های نیروهای مسلح در مراسم دانش آموختگی مشترک سال ۱۳۹۹، بیانگر این است که مهمترین راهکار در کاهش تهدیدها، همکاری دانشگاه در امر پژوهش است. بنابراین تاکنون در این خصوص (تعامل و همکاری دانشگاهها)، پژوهش منسجمی صورت نگرفته است و در این مقاله الگوی تعامل دانشگاه های نیروهای مسلح مشتمل بر اجزا و عناصر اصلی و فرعی ارائه شده است.

ادبیات تحقیق

دانشگاه، نهاد اجتماعی قوی ای است که در ایران حدوداً قدمت ۳۸ ساله دارد. این نهاد در مراحل اولیه فعالیت خود برای مدت طولانی تنها دارای اقدامات آموزشی بود و مأموریت توزیع و اشاعه دانش را دنبال می کرد. وجود تعاملات و ارتباطات عمیق بین ذی نفعان آموزش در دانشگاهها بیانگر جدی بودن آموزش و به طور کلی تر توسعه یافتگی رشته های علمی می باشد و ضعف مناسبات دانشگاهی برعکس با دیگر مشکلات رشته های علمی پیوند دارد. مقوله تحرک در دانشگاهها از یک سو به سیاستگذاری راهبردی درازمدت به منظور اقدامات مقتضی برای بهبود فعالیتهای پژوهشی، آموزشی و خدماتی نیاز دارد و از طرفی برای پویایی فعالیتهای دانشگاهها و ایجاد بستری پویا برای هماهنگی میان بخشهای مختلف یک دانشگاه ضروری (مدنی و همکاران، ۱۳۹۷).

کوهن^۱ (۱۹۹۱) معتقد است که علم نهادی اجتماعی است، که قطعاً از طریق کنش متقابل اجتماعی با دیگران و سایر دانشمندان توسعه پیدا می کند. گارفیلد می نویسد: ارتباط و کنش متقابل جوهر ارتقای علمی است (Ebrahimi & behnoeiGadaneh, ۲۰۱۲). بر این اساس تعاملات و ارتباطات بین دانشجویان و استادان یکی از اصلی ترین عرصه های ارتباط در آموزش عالی و مهم ترین سرمایه دانشگاهی محسوب می شود (Ghaneeirad, ۲۰۰۶). اهمیت ارتباط بین علم و فناوری، ادغام علم و صنعت، ظهور صنایع بر مبنای علم، استفاده از علم به عنوان روش هایی برای بوجود آوردن مزیت هایی رقابتی در بخشی از قسمت ها و نیز همه گانی سازی اقتصاد و فناوری، برخی از دلایلی هستند که ارتباطات میان دانشگاهها و سازمان های تحقیقاتی

^۱ kuhn

را توجیه می‌کند. توسعه ارتباط صنعت و دانشگاه به دلیل اثرها و پیامدهای بسیار مثبت آن در ایجاد تحولات فناورانه، اقتصادی و اجتماعی از دیرباز مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان دانشگاهی و صنعت قرار داشته و تلاش‌های فراوانی برای ایجاد پیوندی اثربخش بین صنعت و دانشگاه صورت گرفته است (Samadi & Mirkalayi, ۲۰۱۳). دولی و کیرک (۲۰۰۷) معتقد است که کانال‌های تعامل دانشگاه و صنعت را می‌توان در چهار طبقه تعریف نمود: ۱- همکاری-های پژوهشی ۲- انتقال فناوری ۳- انتقال دانش ۴- تحقیقات مشترک (Dooley, ۲۰۰۷). &krik در ادامه، برخی از این کانال‌ها تشریح و تبیین شده است.

همکاری‌های تحقیقاتی و تجاری سازی دانش

همکاری‌های پژوهشی در سطوحی مختلف تحلیل می‌شوند و از نظر همکاری و اهمیت راهبردی با هم متفاوت‌اند. سطح پایه تحلیل همکاری‌های پژوهشی، تحلیل همکاری پژوهشی میان محققان است. همکاری‌های بین سازمانی یکی از مهم‌ترین ابزار مدیریت کسب و کار برای بهبود رقابت پذیری سازمان‌هاست (Hatami & Naghshine, ۲۰۱۴). امروزه توجه به تجاری سازی تحقیقات دانشگاهی، کارآفرینی دانشگاهی و ارتباط دانشگاه و صنعت، به طور چشمگیری، افزایش یافته است (kruss & visser, ۲۰۱۷). ارتباط بین دانشگاه و صنعت از ضروری‌ترین مناسبات هر جامعه است و در درجه بالایی از نوآوری و رشد اقتصادی را برای کشورها به ارمغان می‌آورد (iqbal et al., ۲۰۱۵). چنانچه فعالیت‌های همکاری میان دانشگاه‌ها و سازمان‌ها به درستی و به گونه اثربخش مدیریت شود، منافع حاصل از آن نیز حداکثر خواهد بود. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد در بیشتر کشورها، سیاست‌گذاری‌های دولت بر نقش رابطه صنعت و دانشگاه متمرکز است (نریمانی و الوانی، ۱۳۹۳). از طرفی، تبدیل دانش به عمل و کاربردی کردن آن، یک فرآیند خطی نیست، چرا که مدل‌های اثبات‌گرایی و عقل‌گرایی، از حقایق سخن می‌گویند. بنابراین، این تبدیل شامل مجموعه پیچیده‌ای از تعاملات در بین بازیگران است. کیفیت مبادله دانش به نوع و کیفیت روابط بین شرکاء بستگی دارد (Sheate &

انتقال دانش

شبکه‌سازی و پیوند دهی کاربران دانش به تولید کنندگان به عنوان یک موضوع مهم در همکاری‌های دانشگاهی است. در این خصوص، موضوعی تحت عنوان واسطه‌گری دانش^۱ مطرح شده است. واسطه‌گری دانش، راهبردی امید بخش برای پر کردن شکاف میان علم تا عمل و استفاده بیشتر از یافته‌ها و شواهد حاصل از پژوهش در سیاست‌گذاری برای حوزه‌های مختلف است. پژوهشگران اغلب به تولید شواهد علمی می‌پردازند که برای استفاده در زمینه های مختلف متناسب نگردیده است؛ بنابراین، نیاز به ابتکاراتی است تا روابط متقابل میان محققان و سیاست‌گذاران به منظور ارتقاء استفاده از یافته‌های حاصل از تحقیقات و شواهد علمی در سیاست‌گذاری تقویت و شکاف علم تا عمل کاهش یابد و این راهی بسوی استفاده بهتر و اثربخش تر از تحقیقات می‌باشد (علیجان زاده و همکاران، ۱۳۸۹). بررسی دقیق‌تر سازمان‌هایی که از "واسطه‌گری دانش" در بهبود فرآیندهای تجاری استفاده می‌کنند نشان می‌دهد که چگونه مدیران ارشد در عصر دیجیتال که نماد آن تعامل روزافزون است، ایده‌های خود را برای کسب موفقیت تغییر دهند (Billington Davidson, ۲۰۱۰).

تعامل استاد- دانشجو

ارتباط دانشجویان با اساتید خود یکی از عرصه‌های با اهمیت و تاثیرگذار تعامل دانشگاهی است. اهمیت روابط اساتید با دانشجویان تاحدی است که آموزش عالی بریتانیا با نمونه‌های دانشگاهی آکسفورد و کمبریج از طریق ایجاد ارتباطات غیررسمی استاد و دانشجو از سایر الگوهای آموزش عالی متمایز می‌شود. فراوانی، کمیت و استحکام تعامل‌های دانشجویان و اساتید تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر رشد و توسعه فکری دانشجویان دارد. در مطالعه پارسکارلاو ترنزینی (۱۹۸۰) فراوانی تماس‌های غیررسمی بالاترین همبستگی جزیبی را با نمرات دانشجویان نشان داده‌اند. تعامل دانشجو و استاد بر موفقیت آکادمیک تاثیر می‌گذارد. تعاملات دانشجویان و اساتید دارای پیامدهای عاطفی نیز بوده و تاثیر زیادی بر رضایت‌مندی دانشجویان از جنبه‌های مختلف تجربه زندگی دانشگاهی آنان دارد. تعاملات دانشجویان و اساتید بر عوامل شخصیتی مثل پیچیدگی شناختی تاثیر می‌گذارد و برای بیشتر دانشجویان روابط شخصی با اساتید به طور معناداری

^۱ . knowledge brokerage

احترام به خویش اجتماعی و ادراک خویش دانشجویان را بهبود می‌بخشد. وجود تعاملات و ارتباطات عمیق بین ذی نفعان آموزش در دانشگاه‌ها بیانگر، جدی بودن آموزش و به طور کلی‌تر توسعه یافتگی رشته‌های علمی می‌باشد و ضعف مناسبات دانشگاهی برعکس با دیگر مشکلات رشته‌های علمی پیوند دارد. ارتباط دانشجویان با اساتید خود یکی از عرصه‌های با اهمیت و تاثیرگذار تعامل دانشگاهی است. اهمیت روابط اساتید با دانشجویان تا حدی است که آموزش عالی بریتانیا با نمونه‌های دانشگاهی آکسفورد و کمبریج از طریق ایجاد ارتباطات غیر رسمی استاد و دانشجو از سایر الگوهای آموزش عالی متمایز می‌شود (قانعی راد، ۱۳۸۵).

سازو کارهای تعامل

• مجاورت جغرافیایی و همکاری

روندهای جهانی حاکی از آن است که رقابت پذیری کشورها به توان آن‌ها در توسعه و انتشار دانش فناورانه بستگی دارد. از این رو، راهبردها و مدل‌های گوناگونی در این زمینه شکل گرفته که یکی از این راهبردها، طراحی و اجرای برنامه‌های فناورانه با محوریت مجاورت جغرافیایی است. منظور از مجاورت جغرافیایی، فاصله‌ای است که تعاملات رودررو و تسهیم دانش را تحت تاثیر قرار می‌دهد و هر چه قسمت‌ها و تیم‌ها به یکدیگر نزدیکتر باشند، احتمال تعامل آن‌ها بیشتر است (Omob hude & chen, ۲۰۱۹). می‌توان بیان نمود که از طریق تعامل اجتماعی، کارمندان و واحدهای سازمانی فرصت‌های بیشتری را برای اشتراک منابع یا دانششان کسب می‌کنند و جریان دانش درون سازمان افزایش می‌یابد. این امر منجر به بهبود عملکرد سازمان خواهد شد (Hsiao, Chang, Chen, ۲۰۱۱).

• همکاری متقابل کارکردی

در همکاری همه مشارکت کنندگان به طور مشترک، فرآیند و چگونگی تعامل با همدیگر را معین کرده و در خصوص وسعت مساله مورد نظر به مذاکره می‌پردازند. در استراتژی همکاری، مشارکت کنندگان باید فراسوی نخصص خود به تفکر بپردازند؛ آنها باید به این فکر باشند که چگونه می‌توانند دانش خود را به طور مفید با تخصص‌های دیگران، در کنار هم قرار دهند تا هم‌افزایی حاصل شود. در حالی که مشارکت کنندگان، تخصص خود را وارد میدان می‌کنند، اما آن‌ها برای رصد کردن مسائل پیچیده، باید به عنوان اعضای تیم

کارکنند (محمدی فاتح، شرفی نژاد، دهبان، ۱۳۹۳: ۴۹). همکاری متقابل کارکردی فرصت- های تازه ای برای ایجاد دانش و تجاری سازی فناوری فراهم خواهد کرد. همکاری متقابل کارکردی، اشاره به یک تیم دارد که از نظر سلسله مراتبی ممکن است در یک سطح باشد، ولی نوع و زمینه فعالیت آن ها متفاوت است و برای رسیدن به یک هدف خاص و مشترک گردهم می آیند. بهترین مثال همکاری متقابل کارکردی بین واحد تحقیق و توسعه و بروز آن در یک قسمت است. همکاری متقابل کارکردی خود از چهار قسمت تشکیل شده است (Robbins&judge, ۲۰۱۲; Lin et al., ۲۰۱۵).

۱. رهبری همکاری

رهبری یک تلاش مشترک است. این تعریف بر می گردد به نقش رهبری در ائتلاف، سازمان- ها و شرکت ها در شرایطی که افراد در یک وضعیت برابر با یکدیگر کار می کنند تا مسئله ای را حل کنند و یا چیز جدیدی را خلق نمایند. رهبری کنترل گروه را بر عهده ندارد بلکه متعهد است تا هدایت و هماهنگی گروه برای رسیدن به هدف مشخص محقق سازد (۱۹۹۴ Chrislip & larson). مطالعه «کیفیت های رهبری اثربخش در آموزش عالی»، شایستگی های الگو و دارای اعتبار، برخورد منصفانه و با صداقت با کادر دانشگاهی^۱، قابل اعتماد بودن و داشتن «صداقت شخصی^۲»، روشن ساختن چشم انداز استراتژیک و مسیر حرکت دانشگاه، تنظیم ساختارها و چیدمان برای تسهیل در اهداف، برقراری ارتباطات خوب در مسیر اداره دانشگاه، ایجاد یک «فضای کاری دانشگاهی و مثبت^۳»، ایجاد فرصت برای مشارکت دانشگاهیان در تصمیمات کلیدی، تشویق به ارتباطات باز و صادقانه در دانشگاه، ارائه بازخورد در مورد عملکرد، ایجاد تعاملات دانشگاهی برای افزایش اعتباربخشی و تأمین منابع برای اهداف آموزشی و پژوهشی را برای رهبری دانشگاه ضروری می شمارد (Black, ۲۰۱۶). در مطالعات تونهایم و مک لین^۴ (۲۰۰۶)، شایستگی های رهبری دانشگاه در پنج بخش با جزئیات مختلف مورد بررسی گرفته که عبارت است از: رهبری (رهبری بینا و قدرت تصمیم گیری)، ایجاد و مدیریت روابط (کار مشارکت گونه^۵، مدیریت تنوع، مدیریت

۱ - Treating academic staff fairly and with integrity

۲ - personal integrity

۳ - positive and collegial work atmosphere

۴ - Tunheim & McLean

۵ - Working collaboratively

تعارض، ارتباطات پاک^۱، شناختی (تفکر سیستمی و تحلیلی، استفاده از فناوری)، مسئولیت‌پذیری شخصی (انعطاف‌پذیری، پاسخگویی، اشتیاق برای کار، اعتماد به نفس، استقامت^۲) و مهارت‌های اساسی (مانند مدیریت مالی) است (خلیلی و همکاران، ۱۳۹۹).

۲. روابط همکاری

رابطه متقابل زمانی رخ می‌دهد که دو یا چند نفر برای رسیدن به یک هدف مشترک همکاری می‌کنند. همچنین رابطه مشترک به یک راه حل برای همکاری افرادی با دیدگاه‌ها و نقطه نظرات متفاوت تبدیل شده است (Kimberley, ۲۰۱۳).

۳. ارتباط و تسهیم اطلاعات

ارتباط به عنوان فرایندی تعریف می‌شود که از طریق آن یک فرد، گروه یا سازمان (فرستنده) نوعی از اطلاعات (پیام) را به فرد، گروه و یا سازمان دیگر (گیرنده) دریافت‌کننده منتقل می‌کند (درودی، ۱۳۹۲).

در این پژوهش به همکاری و اشتراک‌گذاری اطلاعات در بین دو واحد و ارتباط مکررشان برای توسعه یک محصول جدید مربوط می‌شود (Lin et al., ۲۰۱۵).

۴. شکل‌گیری اعتماد

ایجاد و حفظ اعتماد به یکی از وظایف کلیدی روسای دانشگاه‌ها تبدیل شده است (Doss Bowman, ۲۰۱۷). اعتماد یکی از پیش‌شرط‌های اصلی توسعه همکاری و تداوم آن و یکی از بسترهای اصلی به اشتراک‌گذاری دانش است. زمانی اعتماد در سازمان بوجود می‌آید که اعضای درون سازمان و اعضای گروه مشترک در برخورد و رفتار با دیگران صریح و بی‌پرده باشند. به وعده‌های داده شده توسط اعضای تیم مشترک بتوان اعتماد کرد، زمانی که مشکلی در پروژه‌ها پیش بیاید، اعضای تیم مشترک در مواجهه با آن مشکل صادق باشند (Lin et al., ۲۰۱۵).

---

۱ - Clear communication

۲ - Stamina

تعامل از طریق اینترنت

امروزه، اینترنت و به خصوص حرکت دانشگاه‌ها به سوی پلتفرم‌ها و راه‌حل‌های آنلاین، مرزها را در نوردیده است. هم اکنون سازمان‌ها به شیوه‌های مختلف از اینترنت استفاده می‌کنند تا میان "جویندگان درون سازمانی" و "افراد برون سازمانی" که می‌توانند در حل مشکلات کمک کنند، تعامل ایجاد کرده و بدین طریق شیوه‌های مرسوم در توسعه محصولات را تغییر دهند. به نظر می‌رسد که این روش برای نوسازی فرآیندها نیز مصداق دارد. تقریباً تمامی فرآیندهای سازمانی اعم از جذب نیرو، اداره زنجیره‌های تأمین جهانی و انتخاب استراتژی، به شیوه‌های مشابه در همه شرکتها به اجرا در می‌آیند. در نتیجه فرصت‌های گران‌بهایی برای ایجاد تعامل میان سازمان‌ها وجود دارد. بعلاوه، ظهور شبکه‌های اجتماعی بدان معناست که تجارب میلیونها مدیر در سراسر جهان بیش از هر زمان دیگری قابل دسترسی است. آیا مدیران اجرایی نمی‌توانند از یک موتور جستجو استفاده کرده و به این ثروت عظیم دست یابند؟ (Karner et al, ۲۰۱۰)

پیشینه عملیاتی تحقیق

بررسی اسناد بالادستی از جمله قانون برنامه ششم توسعه، سند تحول و نوآوری علوم پزشکی و نقشه جامع علمی کشور حاکی از آن است که توجه به بعد همکاری و تعامل در سطوح ملی و بین‌المللی در فعالیت‌ها و خدمات آموزشی، پژوهشی دانشگاه‌ها مورد تأکید قرار گرفته است. در قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران تأکید بر تعاملات بین‌المللی در مقایسه با برنامه‌های پیشین قابل توجه است. در ماده ۶۴ این برنامه به صراحت بر گسترش همکاری و تعاملات علمی در سطوح مختلف ملی و بین‌المللی تأکید شده و به ایجاد واحدها و شعب آموزش عالی با مشارکت دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی تأکید شده است. همکاری و تعامل دانشگاه‌ها سطوح و لایه‌های متعددی دارد که به تعدادی از پیشینه‌های عملیاتی مرتبط اشاره میشود.

الف) پیشینه داخلی

- مهرآور و همکاران (۱۳۹۹) مقاله‌ای تحت عنوان "شناسایی عوامل بازدارنده همکاری‌های علمی بین‌المللی در نظام آموزش عالی کشور و ارائه راهکار" به رشته تحریر در آورده اند. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و با استفاده از روش

تحقیق کیفی از نوع توصیفی- اکتشافی انجام شده است. گروه هدف پژوهش حاضر، مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی و صاحب‌نظران این حوزه بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی ۱۰ مدیر بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی کشور با تاکید بر دانشگاه‌های بزرگ و سطح یک کشور و ۴ عضو هیات علمی که سابقه پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش داشته‌اند، به عنوان مشارکت‌کنندگان در پژوهش انتخاب و ابزار گردآوری داده‌ها نیز مصاحبه نیمه‌ساختار یافته بود. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد. مجموع کدهای آزاد استخراج شده از محتوای مصاحبه‌ها ۱۲۶ مورد بود که پس از ادغام کدهای مشابه با یکدیگر در نهایت ۸۳ کد استخراج و در ۱۰ مفهوم مشابه طبقه‌بندی و در نهایت در ۵ تم اصلی دسته‌بندی شدند. موانع ساختاری، فرهنگی، سیاسی، زبانی، مالی و تجهیزات و زیرساخت‌های فیزیکی به عنوان مهم‌ترین موانع همکاری‌های علمی بین‌المللی از دیدگاه مدیران بخش بین‌الملل دانشگاه‌های دولتی و صاحب‌نظران این حوزه شناسایی شد.

- عبدالله پور و همکاران (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان «تعاملات بیرونی استاد- دانشجو بر اساس رفتارهای آموزشی و فعالیت‌های حرفه‌ای اعضای هیئت علمی انجام داده اند. روش پژوهش حاضر توصیفی و طرح آن همبستگی بود. جامعه آماری شامل همه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ بود که از میان آن‌ها ۱۱۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه ادراکات و فعالیت‌های اعضای هیئت علمی بود. ضریب پایایی ابزار با روش همگونی درونی ۰/۸۳ برآورد گردید. نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار AMOS نشان داد که رفتارهای آموزشی و فعالیت‌های حرفه‌ای اعضای هیئت علمی، و تعاملات اتفاقی، پیش‌بین مناسبی برای تعاملات حقیقی استاد- دانشجو هستند و در مجموع ۷۹ درصد از واریانس این تعاملات را تبیین می‌کند. نتایج همچنین نشان داد که تعاملات اتفاقی، پیش‌بین مناسبی برای تعاملات حقیقی استاد - دانشجو است. بررسی نقش میانجی تعاملات اتفاقی استاد - دانشجو در مدل نیز بیانگر این بود که هر دو متغیر برونزای رفتارهای آموزشی و فعالیت‌های حرفه‌ای با میانجی متغیر تعاملات اتفاقی، پیش‌بین مناسبی برای تعاملات حقیقی

هستند. این نتایج دلالت های مهمی برای بهبود تعامل و ارتباط استاد - دانشجو در جهت رشد و پیشرفت دانشجویان در نظام آموزش عالی ایران دارد.

- مدنی و همکاران (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان تبیین و طراحی الگوی پویندگی و تحرک نظام آموزش عالی بر اساس روش داده بنیاد انجام داده اند. نتایج ۳۹۰ کد یا مفهوم اولیه از مصاحبه ها و ۴۰ مفهوم و ۲۳ مقوله را در قالب مدل پارادایمی شامل توسعه ظرفیت ها و قابلیت های چندگانه آموزش عالی به عنوان مقوله محوری و شرایط علی (کادر هیات علمی مجرب، تنوع برنامه های آموزشی و پژوهشی، گسترش پژوهش های کاربردی، ظرفیت آموزش ترکیبی، تعامل دانشگاه با صنایع، برنامه درسی انعطاف پذیر و کاربردی)، عوامل زمینه ای (امکانات آموزشی متعدد، انگیزه اساتید، جذب دانشجو در تمامی مقاطع، ارتباطات مناسب اجتماعی، توسعه سامانه های آنلاین)، شرایط مداخله گر (جذب و ارتقاء، توانمندسازی دانشجویان، سیاست های توسعه ای، تصویر مناسب از دانشگاه ها)، راهبردها (دانشجویان خارجی، توانمندسازی منابع انسانی، ظرفیت های آموزشی جدید) و عوامل پس آیندی (در سطوح فردی - سازمانی) مطرح ساخت. در این تحقیق، تعامل دانشگاه با صنعت و ارتباطات اجتماعی اجتماعی به عنوان مقوله محوری در نظر گرفته شده است

- قانعی راد (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان " نقش تعاملات دانشجویان و استادان در تکوین سرمایه اجتماعی دانشگاهی " با بررسی تعاملات و ارتباطات بین دانشجویان و استادان به این مفهوم به عنوان یکی از اصلی ترین عرصه های ارتباطات در آموزش عالی و به مثابه مهم ترین سرمایه دانشگاهی اشاره کرده است. او با انجام این پژوهش به روش پیمایش و کاربرد ابزار پرسشنامه، مناسبات بین دانشجویان و استادان رشته علوم اجتماعی در دانشگاه های تربیت معلم، تهران، شهیدبهبشتی، الزهرا و علامه طباطبایی را بررسی کرده و با مطالعه قلمروهای گوناگون ارتباطی با توجه به آرای جامعه شناسان علم به این نتیجه رسیده است که افزایش ارتباطات دانشجویان با استادان بر متغیر تحصیلی و روانشناختی از قبیل میزان پیشرفت تحصیلی، احساس غرور و اثربخشی دانشجویان تاثیرگذار است. همچنین در این پژوهش به اهمیت تعاملات و ارتباطات در بهبود فضای آموزشی و ارتقای یادگیری اشاره شده است.

- نواح و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل موثر بر تعاملات و ارتباطات دانشجویان با استادان با روش پیمایشی به کمک نظریه بوردیو به بررسی تعاملات بین دانشجویان و استادان در بین دانشجویان دانشگاه شهید چمران پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان داد که سرمایه ها قابل تبدیل به یکدیگرند و موقعیت فرد در قلمرو اجتماعی علم با توجه به میزان و ترکیب سرمایه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی او تعیین می شود و تعاملات دانشجویان با استادان با میزان سرمایه های آن ها در بیرون و درون فضای آکادمیک رابطه مثبت و معنادار دارد.

(ب) پیشینه خارجی

- سرکلی و همکاران (۲۰۱۸) به اهمیت جهت دهی مناسب سرمایه های فکری در دانشگاه ها پی بردند و به این نتیجه رسیدند که با توسعه سرمایه های فکری دانشگاه ها و تعاملات مناسب تر و اثربخش تر آن ها با صنعت می توان به حل مشکلات مبادرت کرد (Cricelli et ۲۰۱۸).
- ایتزکویتز و لیدسدر^۱ (۲۰۱۶) عمدتاً با تأکید بر کشورهای توسعه یافته، مدل سه جانبه ای را توسعه داده اند تا چگونگی فعل و انفعالات و روابط مختلف بین دانشگاه، دولت و صنعت را نشان دهند. در نخستین مدل، این محققان، نشان دادند که در مرحله ی اولیه از این روابط، دولت تعامل مستقیم با صنعت و دانشگاه دارد. سپس آنها استدلال می کنند که در طول زمان، دخالت دولت در پاسخ به همکاری فعال بین صنعت و دانشگاه کاهش می یابد. اما، هنوز مرزهای سازمان به قوت خود باقی می ماند. در نهایت، با شکل گیری سرمایه گذاری مشترک توسط دولت، صنعت و دانشگاه ها، مرزهای سازمانی شروع به محو شدن می کنند. در نتیجه، فعل و انفعالات و روابط، شدید و پویا می شوند. مدل مارپیچ سه گانه بیان می کند که در یک اقتصاد دانشی، دانشگاه کار آفرین به طور فزاینده ای با دولت و صنعت تعامل دارد و باعث انتقال دانش به آنها می شود. از این منظر، پیشنهاد شده است که این فعل و انفعالات و تعاملات از طریق افزایش

^۱ Etzkowitz and Leydesdorff

بودجه ی پژوهش، وجود امکانات و زیرساخت‌ها، مکانیسم‌های پشتیبانی و نهادهای مشترک، ارتقاء یابند. با این حال، انتقاد وارده این است که مدل مذکور ماهیت تعامل بین دانشگاه، صنعت و دولت در کشورهای کمتر توسعه یافته را به خوبی توضیح نمی‌دهد (مدهوشی و کیاکجوری، ۱۳۹۷).

- کافورس^۱ (۲۰۱۴) در تحقیق خود به بررسی رابطه همکاری با دانشگاه و عملکرد نوآورانه در تعدادی از شرکت‌های چینی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد متغیرهای نهادی مانند وضعیت حفاظت از دارایی‌های فکری، باز بودن اقتصاد و کیفیت دانشگاه‌ها در مناطق مختلف این کشور متفاوت هستند و همین تفاوت‌ها باعث می‌شود تاثیر ارتباط با دانشگاه برای بنگاه‌های مختلف یکسان نباشد. مطالعه نشان داده به صورت کلی و بدون در نظر گرفتن متغیرهای نهادی، رابطه ارتباط با دانشگاه و عملکرد نوآورانه به شکل U وارونه خواهد بود. این ارتباط ابتدا باعث افزایش در عملکرد نوآورانه خواهد بود و سپس با افزایش همکاری این عملکرد رو به کاهش می‌رود. با در نظر گرفتن متغیرهای نهادی به عنوان کنترل، این رابطه تشدید می‌شود. به این معنا که هرچقدر در منطقه ای میزان حفاظت از دارایی‌های فکری بیشتر، میزان باز بودن بین المللی اقتصاد بیشتر و کیفیت دانشگاه‌ها بالاتر باشد. ارتباط با دانشگاه تاثیر شدیدتری به همان شکل U وارونه بر عملکرد نوآورانه خواهد داشت (کافورس، ۲۰۱۴).
- اسکوفیلد^۲ (۲۰۱۲) بیان می‌کند که یکی از ابعاد موثر بر موفقیت، همکاری‌های پژوهشی بین دانشگاه و صنعت بُعد معماری تعاملات است و منظور از این بُعد عواملی است که تعاملات بین صنعت و دانشگاه را شکل می‌دهد و تسهیل می‌نماید. در برخی از مراجع به این بُعد، بُعد فرایندی نیز گفته می‌شود (۲۰۱۲ Schofield). با مقایسه کارایی رویکردهای پژوهشی در دانشگاه‌های روسی و اروپایی با یکدیگر، به این نتیجه رسیدند که مشوق‌های بیشتر در بخش صنایع اروپایی، به منظور توسعه رویکردهای پژوهشی در دانشگاه‌ها و تقاضای بیشتر برای خروجی پژوهشی دانشگاه‌ها، ارتباط اثر بخش تری بین این دو ایجاد کرده

^۱ Kafourous

^۲ Schofield

است. همچنین، نهادها و سازمان‌های تسهیل‌گر در اروپا، مانند بنگاه‌های نیازسنجی بخش‌های مختلف تحقیقات صنایع و ارتباط‌دهی مناسب آن‌ها با بخش‌های پژوهشی دانشگاه‌ها، ارتباط بین این دو را موثرتر و کارآمدتر کرده است (Parsha kov et al., ۲۰۱۸).

- ویلسون^۱ و همکاران در سال ۱۹۷۵ تأثیر ویژگی‌های دانشجویان بر تعامل آن‌ها با استادان در هشت دانشکده‌ی مختلف را مورد مطالعه قرار داده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویان با جهت‌گیری فکری عمل‌گرا و هنری با احتمال بیشتری با استادان در درون و بیرون از کلاس به گفت‌وگو می‌پردازند و در این گفت‌وگو بیشتر موضوعات مورد علاقه خود را مطرح می‌کنند. دانشجویان با جهت‌گیری علمی یا حرفه‌ای که بیشترین انرژی را در خود صرف می‌کنند، رویکردی انفعالی‌تر به استادان و دروس خویش اتخاذ می‌کنند. این دانشجویان معمولاً "نمرات بالاتری به دست می‌آورند، ولی نه با نفوذ بر استادان یا تلاش برای تغییر قواعد؛ آنها آمادگی یافته‌اند تا بر طبق قواعد بازی کنند (باقری حیدری، ۱۳۹۴)

روش تحقیق

شیوه انجام این تحقیق، کیفی بوده و با اتکا به راهبرد داده بنیاد و استخراج محورها و ابعاد قابل توجه در این رابطه صورت گرفته است. با توجه به خلاء الگوی مناسب در خصوص همکاری و تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح بر مبنای منویات معظم له، این مطالعه از نظر هدف، اکتشافی و به دنبال ایجاد دانش و درک بهتر از تعامل و همکاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح است. بر این اساس، نگارش مقاله به منظور پاسخ به این سوال صورت می‌پذیرد که ابعاد و مولفه‌های قابل توجه در خصوص تعامل و همکاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح کدامند؟ پاسخ به این سوال با بررسی و تحلیل دیدگاه نخبگان و اعضای هیات علمی یکی از دانشگاه‌های آجا صورت گرفته است. رویکرد مقاله، استقرایی و نحوه انجام آن، کیفی است. پژوهش‌های کیفی برای کمک به پژوهش‌گر به منظور درک افراد انسانی و بسترهای اجتماعی و فرهنگی که انسان‌ها در آن زندگی می‌کنند، شکل گرفته‌اند (دانایی-

^۱ Willson

فرد و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۳). در کدگذاری داده‌ها، متن مصاحبه‌ها به دقت مطالعه و مفاهیم و عبارات مهم از میان انبوهی از داده‌ها استخراج و برای هر یک کدی تعیین شد که به این فرایند، کدگذاری گفته می‌شود.

برخلاف پژوهش‌های کمی، در میان پژوهش‌های کیفی هیچ آزمون استاندارد برای روایی وجود ندارد و غالباً ماهیت پژوهش توسط خود پژوهشگر تعیین و جرح و تعدیل می‌شود و حتی ممکن است هیچ فرضیه اولیه‌ای وجود نداشته باشد. بنابراین ماهیت مفهوم روایی در پژوهش‌های کیفی به بازنمایی مشارکت کنندگان، اهداف پژوهش و مناسب بودن فرآیندها ارتباط دارد (فقیهی و علیزاده، ۱۳۸۴). به عبارت بهتر برای تضمین تدریجی روایی و پایایی در طی فرآیند پژوهش کیفی، از ساز و کاری با عنوان "ممیزی پژوهش" استفاده شده است. این سازوکارها در هر کدام از مراحل پژوهش تزریق می‌شوند تا با شناسایی و اصلاح خطاها قبل از نفوذ در الگو و قبل از اینکه تحلیل را مخدوش سازند، نوعی یافته‌های پژوهشی معتبر ایجاد کند. اگر اصول پژوهش کیفی دنبال شود تحلیل، خوداصلاح^۱ است. در گام کیفی همان طور که اشاره شد در مقاطع مختلف تحقیق سعی شده است که روایی به پژوهش تزریق گردد. بنابراین در مرحله کدگذاری متن مصاحبه‌ها از نظرات چهار خبره حوزه مطالعات راهبردی سعی شد که کیفیت کدگذاری تضمین گردد و اعتبار آن از نظر خبرگان تایید شود. در جدول شماره ۱، اطلاعات مشارکت کنندگان در این تحقیق ارائه شده است. این مشارکت کنندگان دارای مدرک دکتری بوده و عمدتاً عضو هیات علمی هستند. همچنین روش انتخاب مصاحبه شوندگان به صورت گلوله برفی بوده و سعی شده است افراد از رشته‌های مختلف انتخاب شوند تا تمامی ابعاد تعامل شناسایی شود.

جدول (۱) نمونه آماری: اطلاعات مصاحبه شوندگان

ردیف	خبره‌ها	علت انتخاب
۱	خبره ۱	دکترای سیاست‌گذاری عمومی
۲	خبره ۲	دکترای علوم قرآنی
۳	خبره ۳	دکترای الهیات
۴	خبره ۴	دکترای سیاست‌گذاری عمومی
۵	خبره ۵	دکترای سیاست‌گذاری علم و فناوری
۶	خبره ۶	دکترای علوم نهج البلاغه

^۱ Self-Correcting

دکترای علوم دفاعی	خبره ۷	۷
دکترای علوم دفاعی راهبردی	خبره ۸	۸
دکترای ژئوپلیتیک	خبره ۹	۹
دکترای زبان عربی	خبره ۱۰	۱۰
دکترای مدیریت دولتی	خبره ۱۱	۱۱
دکترای فناوری اطلاعات	خبره ۱۲	۱۲

یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق در چهار بخش خلاصه شده است. پس از مرور رفت و برگشتی متن مصاحبه‌ها، مشخص شد که تمامی مفاهیم در چهار دسته تحت عنوان ساز و کارهای تعامل و همکاری، مزایا و منافع حاصل از تعامل و همکاری، حوزه‌های تعامل و همکاری، موانع تعامل و همکاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح قابل طبقه بندی است. در ادامه مقوله های اصلی تحقیق به همراه مفاهیم مرتبط با آنها ارائه شده است.

• ساز و کارهای تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح

در جدول شماره ۲ مقوله ساز و کارهای تعامل به همراه مفاهیم مرتبط با آنها از مصاحبه‌ها استخراج و ارائه شده است. بر اساس این جدول، شناسایی دانشجویان مستعد و نخبه به عنوان مفهومی بود که بیشترین تکرار را در بین متن مصاحبه‌ها به خود اختصاص داده بود. این یافته نشان می‌دهد که دانشجو به عنوان مهمترین محور در بحث تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح است. همچنین مفهوم "دعوت از نخبگان و اندیشمندان برای اجرای سخنرانی و بیان تجربیات" و شرکت در اردوهای علمی (هرکدام ۶ بار تکرار) در بحث ساز و کار تعامل در رتبه دوم قرار می‌گیرند. همچنین انجام بازدیدهای علمی و عقد تفاهم‌نامه با تعداد تکرار ۵ در رتبه‌های بعدی قرار دارد. سایر ساز و کارها و تعداد تکرار آنها در متن مصاحبه در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول (۲): مقوله ساز و کارهای تعامل و همکاری به همراه مفاهیم

ردیف	ساز و کارهای تعامل و همکاری دانشگاه های نیروهای مسلح	تکرار
۱	برگزاری همایش های تخصصی در زمینه های علمی نظامی	۳
۲	استفاده از نتایج تحقیقات یکدیگر در جهت تولید دانش و جلوگیری از موازی کاری	۴
۳	از طریق تفاهم نامه همکاری های آموزشی و پژوهشی	۵
۴	پروژه های مبتنی بر همکاری های مشترک در سطح ملی	۳
۵	آزمایشگاه های مشترک فناوری های نوین	۲
۶	انجام بازدیدهای علمی	۴
۷	برگزاری همایش ها و هم اندیشی های علمی مشترک	۵
۸	دعوت از نخبگان و اندیشمندان برای اجرای سخنرانی و بیان تجربیات	۶
۹	شناسایی دانشجویان مستعد و نخبه	۷
۱۰	شناسایی افق و چشم انداز پیش رو و اعلام نیازمندی و تمرکز بر روی آن	۱
۱۱	بر پایی جشنواره های دانشجویی نیروهای مسلح	۲
۱۲	شناسایی نقاط ضعف خود و شناسایی نقاط قوت دانشگاه های نیروهای مسلح	۳
۱۳	استفاده از امکانات مختلف هر دانشگاه	۲
۱۴	همکاری پژوهشی و برگزاری مسابقات دانشجویی بین نیروها	۵
۱۵	تبادل پژوهشگر بین دانشگاه های نیرو های مسلح	۴
۱۶	اعزام دانشجویان در قالب اردوهای علمی بین دانشگاه ها	۶
۱۷	انجام پروژه های مشترک تحقیقاتی و تولیدی	۳
۱۸	برقراری ارتباط صمیمی و دوستانه به منظور هم پوشانی میان نخبگان نیروهای مسلح	۲
۱۹	منعقد کردن تفاهم نامه همکاری پژوهشی و آموزشی	۲
۲۰	برگزاری مراسم تحلیف سالانه مشترک	۴
۲۱	تبادل استادان و دانشجویان	۵
۲۲	برگزاری نشست های مشترک	۲
۲۳	بهره مندی از جلسات و کارگاه های هم افزایی	۳

• مزایای تعامل دانشگاه های نیروهای مسلح

در جدول شماره ۳ مقوله مزایای تعامل به همراه مفاهیم مرتبط با آن ها از مصاحبه استخراج و ارائه شده است. بر اساس این جدول، رسیدن به خودکفایی در مباحث نظامی مفهومی بود که بیشترین تکرار را در میان مفاهیم دیگر به خود اختصاص داده

بود، که نشانگر این است خودکفایی و باور به خود به خصوص در مباحث نظامی از اصول و محورهای مهم در مباحث تعامل است. همچنین مفهوم "انتقال تجربیات بین رده‌های مختلف فرماندهی و مدیریتی و دانشجویی" و آشنایی با آموزه‌ها و مسائل آموزشی-پژوهشی (هر کدام با ۷ بار تکرار) در رتبه دوم قرار گرفتند. همچنین رشد و شکوفایی استعدادها و بهره‌گیری از علوم و دانش یکدیگر (با تعداد تکرار ۶) در رتبه بعدی قرار دارد. سایر مزایای تعامل به همراه تعداد تکرار آن‌ها در متن مصاحبه در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

جدول (۳): مقوله مزایای تعامل به همراه مفاهیم

ردیف	مزایا و منافع حاصل از تعامل و همکاری دانشگاه‌های نیروهای مسلح	تکرار مفاهیم
۱	هم افزایی	۴
۲	آگاهی از نقاط قوت و ضعف	۳
۳	استفاده از فرصت‌های مطالعاتی جهت ارتقاء آموزش و پژوهش دانشجویان	۴
۴	برنامه ریزی جهت انجام بازدیدهای متقابل علمی برای استادان، دانشجویان	۵
۵	تبادل اطلاعات آیین‌نامه‌های تربیتی و آموزشی بین دانشگاه‌ها	۵
۶	تعریف و اجرای طرح‌های پژوهشی	۳
۷	برگزاری میزگرد پژوهشی و همایش‌ها با توجه به مسائل روز	۴
۸	استفاده از ظرفیت‌های سایر دانشگاه‌ها پس از بازدید	۲
۹	انتقال تجربیات بین رده‌های مختلف فرماندهی و مدیریتی و دانشجویی	۷
۱۰	ایجاد همدلی و برقراری اخوت مومنانه بین دانشگاه‌ها	۱
۱۱	تقویت وحدت و انسجام در میان نیروهای مسلح	۳
۱۲	ایجاد بستر نرم افزاری، دینی و ملی و نظامی	۴
۱۳	رشد و شکوفایی استعدادها و بهره‌گیری از علوم و دانش یکدیگر	۶
۱۴	ایجاد حسن ارتباط چند سویه بین استادان و دانشجویان و فرماندهان	۲
۱۵	پیشرفت و رشد و تعالی دانشگاه‌ها	۴
۱۶	رقابتی نمودن فضای علمی دانشگاه‌ها	۴
۱۷	رسیدن به خودکفایی در مباحث نظامی	۸
۱۸	بهره‌مندی از ایده‌ها و طرح‌های یکدیگر	۴
۱۹	آشنایی با آموزه‌ها و مسائل آموزشی-پژوهشی	۷

۲۰	جلوگیری از موازی کاری	۳
۲۱	استفاده از آزمایشگاه ها و کارگاه های متقابل و مشترک	۴

• موانع تعامل دانشگاه های نیروهای مسلح

در جدول شماره ۴ مقوله موانع تعامل به همراه مفاهیم مرتبط با آن ها از مصاحبه استخراج و ارائه شده است. بر اساس این جدول، عدم حمایت های مالی مفهومی بود که بیشترین تکرار را در میان مفاهیم به خود اختصاص داده بود. همچنین عدم روحیه تعامل در میان دانشگاه ها (با ۸ بار تکرار) در رتبه بعدی قرار گرفت. بسته بودن فضای علمی نیز (با تعداد تکرار ۷) در رتبه بعد قرار گرفت. سایر موانع تعامل به همراه تعداد تکرار آن ها در متن مصاحبه در جدول شماره ۴ استخراج و ارائه شده است.

جدول (۴): مقوله موانع تعامل به همراه مفاهیم

ردیف	موانع موجود بر سر راه تعامل دانشگاه های نیروهای مسلح	تکرار مفاهیم
۱	عدم وجود رویکرد واحد در مورد تعاملات	۳
۲	عدم وجود بستر تعامل و برنامه مدرن	۵
۳	فرهنگ سازمانی متعصب و خشک	۳
۴	عدم حمایت مدیر از تعامل با سایر نیروها	۶
۵	محدودیت های سازمانی از قبیل مشکلات رفت و آمد	۶
۶	بسته بودن فضای علمی	۷
۷	عدم حمایت های مالی	۹
۸	عدم ایجاد انگیزه در میان استادان	۴
۹	هم سطح بودن دانشگاه ها	۳
۱۰	مشکل بودن هماهنگی بین سازمانی	۳
۱۱	زیاد بودن برنامه های جانبی دانشجویان	۵
۱۲	تفاوت از نظر ماهیت دانشگاه ها	۱
۱۳	وجود برخی خود خواهی ها	۳
۱۴	عدم برنامه ریزی هدفمند در مسیر تعامل	۶
۱۵	عدم روحیه تعامل در میان دانشگاه ها	۸
۱۶	تفاوت راهکار در جذب، تهیه، پرورش و تقسیم	۱
۱۷	نداشتن بودجه مشترک جهت اجرا وظایف مشترک	۲

۲	ضعف تفکر راهبردی	۱۸
۱	روز مرگی و نداشتن زمان کافی	۱۹

• **حوزه‌های تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح**

در جدول شماره ۵ مقوله حوزه‌های تعامل به همراه مفاهیم مرتبط با آن‌ها از مصاحبه استخراج شده است. بر اساس این جدول، پژوهش‌های حوزه صنعتی مفهومی بود که بیشترین تکرار را در میان مفاهیم به خود اختصاص داده بود (۱۲ بار تکرار). همچنین تعامل در عرصه پژوهش‌های دفاعی - امنیتی (با ۱۱ بار تکرار) در رتبه دوم قرار گرفت. همچنین تعامل در حوزه آموزشی (با تعداد تکرار ۱۰) در رتبه بعدی قرار دارد. سایر حوزه‌های تعامل با تعداد تکرار آن‌ها در متن مصاحبه در جدول شماره ۵ استخراج و ارائه شده است.

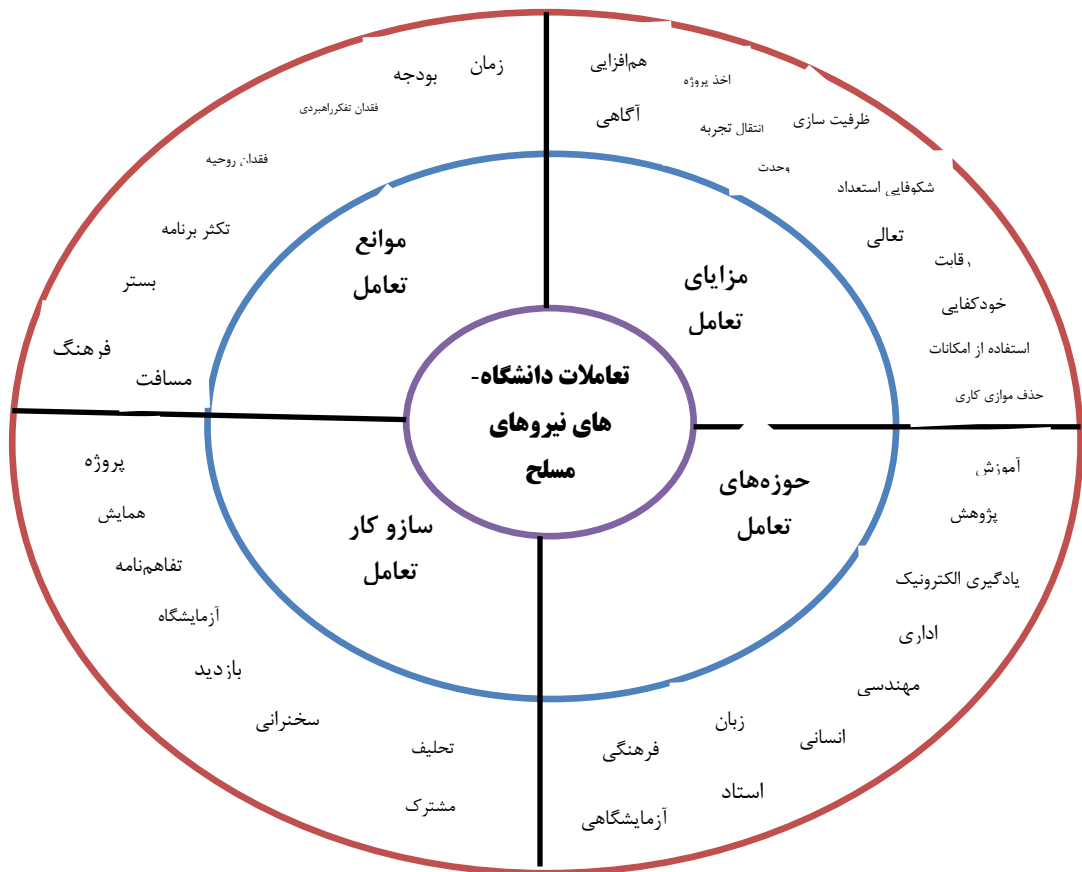
جدول (۵): مقوله حوزه‌های تعامل به همراه مفاهیم

ردیف	حوزه‌های تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح	تکرار مفاهیم
۱	آموزشی	۱۰
۲	شیوه تربیت	۴
۳	فرآیندها	۲
۴	تبادل هیئت علمی جهت ارتقاء آموزش	۹
۵	حوزه جذب و استخدام	۶
۶	حوزه آموزه‌های نظامی و به کارگیری آن در ماموریت‌های مشترک	۸
۷	تعامل در زمینه سبک رهبری و مدیریتی و فرماندهی	۹
۸	پژوهش دفاعی، امنیتی	۱۱
۹	پژوهش صنعتی	۱۲
۱۰	فرهنگی ورزشی	۱۰
۱۱	حوزه زبان‌های خارجه	۷
۱۲	توسعه رشته‌های دانشگاه‌های نیروهای مسلح	۶
۱۳	استفاده از آزمایشگاه و کارگاه‌ها	۷
۱۴	یادگیری الکترونیک	۳
۱۵	اداری	۶
۱۶	تبادل دانشجو	۶

۱۷	علوم انسانی با رویکرد نظامی مانند منابع انسانی	۵
۱۸	علوم مهندسی با رویکرد استفاده از نتایج و دستاوردها	۴

الگوی منظومه‌ای تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح

در شکل شماره ۱ الگوی نهایی تحقیق ارائه شده است. بر اساس این الگو، موضوع تعامل در نیروهای مسلح در قالب چهار مقوله قابل طبقه‌بندی است که عبارت‌اند از ساز و کارهای تعامل، حوزه‌های تعامل، مزایای تعامل و موانع تعامل. بر اساس شکل، اجرای پروژه مشترک، برگزاری همایش مشترک، انعقاد تفاهم نامه، تاسیس آزمایشگاه مشترک، بازدید، استفاده از سخنرانان مشترک، و برگزاری مراسم تحلیف مشترک به عنوان مهمترین سازو کار تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح شناخته شد. همچنین مهمترین حوزه‌های تعامل عبارت‌اند از تعامل آموزشی و پژوهشی، یادگیری الکترونیک، تعامل در موضوعات اداری، مهندسی، علوم انسانی، زبان‌های خارجه، حوزه استاد و هیات علمی، تاسیس آزمایشگاه و موضوعات فرهنگی است. همچنین مزایای تعامل عبارت است از ایجاد هم‌افزایی، کسب آگاهی و دانش جدید، اجرای پروژه‌های مشترک، انتقال تجارب، ارتقای وحدت و انسجام بین نیروهای مسلح، شکوفایی استعدادها، ظرفیت‌سازی جدید، تعالی سازمانی، ایجاد رقابت سازنده، کمک به خودکفایی، استفاده از امکانات مشترک و حذف موازی کاری ها. نهایتاً بر اساس یافته‌های تحقیق مهمترین موانع تعامل عبارت‌اند از کمبود زمان، فقدان بودجه و حمایت‌های مالی، فقدان تفکر راهبردی و روزمرگی، فقدان روحیه برای تعامل، تکثر و تنوع برنامه‌ها، فقدان بسترهای مناسب برای تعامل، مسائل فرهنگی و بعد مسافت

شکل ۱: الگوی تعامل دانشگاه های آجا

نتیجه گیری

تجربه های تاریخی، شواهد و نتایج مطالعات آینده پژوهی آموزش عالی نشان می دهد تداوم حیات اثربخش و سازنده نظام دانشگاهی منوط به تامین الزامات همکاری با موجودیت های بیرونی و شرایط محیطی است. دانشگاه منفعلی که قادر به حل مسائل درونی خود و مسائل جامعه نباشد دانشگاه کیفی نبوده و به لحاظ شکلی یا کارکردی وجود موثر نخواهد داشت. دانشگاهی که قدرت تعامل و تعادل پویا با نظام های پیرامونی داشته و منشاء اثر در زیست بوم و زمینه محلی، منطق ای، ملی و جهانی است به عنوان دانشگاه موفق تلقی خواهد. در

سه دهه گذشته، تعداد معدودی از حوزه های کشور توانسته اند از طریق تعامل و همکاری، نتایج تحسین برانگیزی ایجاد کنند. بر همگان مشخص است که در سه دهه گذشته، صنعت نظامی، صنعت هوافضا و پزشکی در ایران نسبت به بخش های دیگر رشد خوبی داشته است. به نظر می رسد که رشد و تعالی این بخش ها ناشی از تعامل و همکاری و پایه ریزی مبانی واسطه گری دانش بوده است. در این راستا، تعامل جهاد خودکفایی نیروهای مسلح با دانشگاه های نظامی در عرصه نظامی گری، دانشگاه های علم و صنعت و شریف با موسسه فضایی ایران، و دانشگاه های علوم پزشکی با بیمارستان ها و تحقیقات دارویی، باعث رشد چشم گیر سه حوزه مذکور شده است. اما در سایر صنایع کشور (از قبیل خودروسازی، معادن، کشاورزی، و...) این تعاملات کم رنگ است. اخیر بحث تعامل و همکاری بین دانشگاه های نظامی توسط مقام معظم رهبری مطرح شده است و در این تحقیق، اقدامات اولیه برای همکاری موثر بین دانشگاه های نیروهای مسلح استخراج و طبقه بندی شده است.

معظم له در بیانات اخیر خود در خصوص همکاری و تعامل نزدیک بخش های مختلف نیروهای مسلح می فرمایند: "اجرای این مراسم [مراسم مشترک دانش آموختگی] که همه ی دانشگاه های نیروهای مسلح در زمان واحد و در مکان واحد جمع می شوند، یک مژده ی بزرگی همراه خود دارد و آن ایجاد فرصتی است برای نزدیکی دانشگاه های نیروهای مسلح به یکدیگر و استفاده ی از تجارب یکدیگر و هم افزایی آنها با یکدیگر و کمک آنها به یکدیگر؛ ارتباط آنها یقیناً به سود این دانشگاه ها است."

• پیشنهاد بر اساس مقوله ساز و کارهای تعامل

پیشنهاد می شود، پارک علم و فناوری دانشجویی با هدایت ستاد کل نیروهای مسلح تاسیس و دانشجویان نخبه دانشگاه های ارتش و سپاه و ناجا، به سمت و سوی تبدیل ایده به محصول دفاعی حرکت کنند. باتوجه به اینکه تعیین قطب های علمی در سطح ستاد کل در حال نهایی شدن است، پیشنهاد می شود همکاری دانشگاه های نیروهای مسلح به عنوان محور اصلی تخصیص قطب در نظر گرفته شود و در این راستا از الگوهای علمی همانند خوشه های دانش و انجمن های خبرگی میان سازمانی بهره گیری شود.

• **پیشنهاد بر اساس مزایای تعامل**

برخی مزایای تعامل در این تحقیق شامل رسیدن به تعالی، کسب تجربه و انتقال دانش و ایجاد حس رقابت‌جویی بود. در این راستا پیشنهاد می‌شود سطوح و نوع تعامل بین دانشگاه‌های نیروهای مسلح با محوریت مدیریت دانش و اصول واسطه‌گری دانش صورت گیرد تا اینکه تجاری‌سازی یافته‌های تحقیقاتی و تبدیل ایده به محصول دفاعی با شتاب بیشتری صورت گیرد.

• **پیشنهاد بر اساس موانع تعامل**

یکی از موانع تعامل در این تحقیق، فقدان زمان برای تعامل بود. در این راستا پیشنهاد می‌شود برخی کلاس‌های درسی دانشجویان به صورت مشترک به گونه‌ای تقسیم بندی شود که آموزش ۱۶ هفته آموزشی در بین چند دانشگاه نیروهای مسلح تقسیم‌بندی شود و استاد و دانشجو در این دانشگاه‌ها حضور داشته باشند. پیشنهاد می‌شود با هماهنگی فرماندهان دانشگاه‌ها، ورود و خروج بین دانشگاه‌ها با کمترین موانع صورت گیرد و دانشجویان و اساتید بدون دغدغه به تبادل نظر بپردازند.

• **پیشنهاد بر اساس حوزه‌های تعامل**

باتوجه به اینکه ایده تعامل دانشگاه‌های نیروهای مسلح توسط مقام معظم رهبری و با محوریت پژوهش در عرصه تهدیدشناسی مطرح شد، لذا پیشنهاد می‌شود بخش پژوهش‌های دانشجویی صرفاً از طریق تیمی از اساتید دانشگاه‌های ارتش، سپاه و ناجا هدایت شود و دانشجویان و اساتید به صورت دوره‌ای به دانشگاه‌های همدیگر اعزام شوند.

منابع

- احمدیان، حمیدرضا (۱۳۸۳)، آموزش و نگرش توسعه آن در جامعه دانایی محور، مجموعه مقالات دومین همایش آموزش الکترونیک، تهران.

- باقری حیدری، فاطمه (۱۳۹۴)، عوامل موثر بر تعاملات و ارتباطات دانشجویان با استادان مطالعه موردی دانشگاه های آزاد، پیام نور و غیر انتفاعی، **مجله جامعه شناسی ایران**، دوره پانزدهم، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۴، ص ۱۵۳-۱۷۱
- درودی، هما (۱۳۹۲)، رفتار در سازمان ها: مفاهیم، نظریه ها و کاربردها، یادعارف، تهران.
- رشیدزاده، فتح‌اله (۱۳۹۴)، تربیت نظامی برای دانشجویان دانشگاه های افسری ارتش، تهران، انتشارات دانشگاه افسری امام علی (ع)
- صمدی میارکلائی، حمزه (۱۳۹۲)، نظریه ها و الگوهای ارتباط میان دانشگاه ها و صنعت در اقتصاد دانش بنیان»، **فصلنامه تخصصی رشد فناوری**، سال نهم، شماره ۳۵.
- خلیلی، ابراهیم، خورسندی طاسکوه، علی، تنهایی، علیرضا، باقری، مهدی (۱۳۹۹)، شایستگی های رهبری رؤسای دانشگاه ها در نظام آموزش عالی ایران، فصلنامه علمی مطالعات منابع انسانی ۱۲۸۸۳۲، ۲۰۲۰، ۱۰، ۲۲۰۳۴/jhrs.۲۰۲۰، ۱۶۵-۱۴۶، ۱۰(۴)
- فرهاد نظری زاده، محمدمهدی نژادنوری، سیدرضاحجازی (۱۳۹۲)، نقش عوامل فردی در موفقیت نوآوری های صنعت دفاعی ایران، **بهبود مدیریت**، سال هفتم، شماره ۴، زمستان.
- عباسیان، غلامرضا (۱۳۹۲)، امکان سنجی بومی سازی نظریه های نوآوری و مدیریت دانش نظامی در بافت نظام ارتش جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مدیریت نظامی، دوره ۸، شماره ۳۱، ص ۸۰.
- عبدالله پور حلیمه، سلطانی اصغر، اسمی کرامت (۱۳۹۶)، تعاملات بیرونی استاد - دانشجو بر اساس رفتارهای آموزشی و فعالیت های حرفه ای اعضای هیئت علمی، **آموزش عالی ایران**، ۹ (۳)، ۱۳۳-۱۵۲.
- عبدالرحمانی، رضا، حبیب زاده، اصحاب (۱۳۹۵)، نقش ارتباطات بین سازمانی نیروی انتظامی در ارتقاء امنیت عمومی. فصلنامه پژوهش های مدیریت انتظامی - شماره ۱۶، سال یازدهم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۵.
- محمدی فاتح، اصغر؛ شرفی نژاد، نورالدین؛ دهبان، اسماعیل (۱۳۹۳)، **روندهای جدید در مدیریت دانش سازمانی**، تهران، انتشارات نیاز دانش.

- مدهوشی، مهرداد، کیاکجوری، کرید (۱۳۹۷)، تاثیر نوآوری باز در همکاری دانشگاه و صنعت با استفاده از تکنیک PLS، فصلنامه آموزش علوم دریایی، شماره ۱۳، تابستان ۱۳۹۷.

- مدنی، سید علی؛ کاویانی، الهام؛ سعیدی پور، بهمن و لایبی، سوسن (۱۳۹۷)، تبیین و طراحی الگوی پویندگی و تحرک نظام آموزش عالی: رویکرد داده بنیاد، فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی، شماره ۴۳، زمستان ۱۳۹۷- ص ۱۶۵-۱۸۳

- مهرآور گیگلو شهرام، خورسندی طاسکوه علی، غیاثی ندوشن سعید، عباس پور عباس (۱۳۹۹)، شناسایی عوامل بازدارنده همکاری های علمی بین المللی در نظام آموزش عالی کشور و ارائه راهکار: مطالعه ای کیفی، پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۱۲(۳)، ۶۸-۷۸

- نریمانی، امیر رضا؛ الوانی، مهدی (۱۳۹۳)، پنجره جوهری: الگوی ارتباط بین صنعت و دانشگاه، نشریه نشاء علم، ۴(۲)، ۱۳۸-۱۴۳

- نواح، عبدالرضا؛ رضادوست، کریم، پورترکارونی، محمد (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر بر تعاملات و ارتباطات دانشجویان و استادان، پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، دوره ۱۸، شماره ۶۳.

-Billington,C. and Davidson, RH.(۲۰۱۰)” ideas influence people outside the organization in the organization problems” Mckinsey Quarterly.

-Black, Simon A. (۲۰۱۵). Qualities of Effective Leadership in Higher Education. Open Journal of Leadership, ۴, ۵۴-۶۶

-Chrislip,D.D.& Larson,C.E.(۱۹۹۴).Collabrative leadership. San franc.

-Cricelli,L.,Greco,M.,Greco,M.,Grimaldi,M.,Grimaldi,M.&Lianes Duenas,L.P.۲۰۱۸.”intellectual capital and university performance in emerging Countries:evidence from Colombian public universities”. Journal of intellectual capital.Vol. ۱۹(۱).Pp.۷۱-۹۵.

-Dooley,L.&Krik,D.(۲۰۰۷).university industry coolaboration:Grafting the entrepreneurial Paradigm onto academic structures”,European Journal of innovation Management,۱۰(۳),Pp.۳۱۶-۳۳۲.

-Ebrahimi,Gh.A.,&Behnoei Gadaneh,A.(۲۰۱۲).Sociological examination of challenges of scientific communities in in mazandaran university.Quarterly Journal of Research and planning in Higher Education, ۱(۱۸), ۱-۲۴ (in Persian).

-Ghaneerad,M.(۲۰۰۶).interaction and communication in the scientific Community:case study in the social sciences.Tehran:Social and Culyural studies:institute(in Persian).

-Hatami,M.,&Naghshine,N.(۲۰۱۴).Quanti tative study and Visualization of inter organizational cooperation in the indexed documents of the Islamic Republic of Iran at the scopus database:From the perspective of relation sgip between university,industry and government.Journal of scientometric Research, ۱, ۱۲۷-۱۵۰ (in Persian).

-Hsiao,Y.-C.,chen,C.-J.,&chang,S.-C.(۲۰۱۱).knowledge Management capacity and organizational performance:the social interaction View;international Journal of Manpower, Vol:۳۲, No:۵, ۶۴۵-۶۶۰.

-Iqbal,A.M.,khan,A.S.&senin,A.A.(۲۰۱۳).Renin forcing the National innovation system of Malaysia Based on university-industry Research collaboration:Asystem thinking App riach".int.J.Manage.sci.Bus. Vol. ۴(۱).Pp. ۶-۱۵.

-Kafouros,Mario.Wang,cheng qi.piperopoulos,Panagiotis.zhang,mingshen.(۲۰۱۴).Academic Collaborations and frim innovation performance in china:the role of region-specific institutions.Research Policy. ۴۴(۳).۸۰۳-۸۱۷.

Karner,S., Rohracher, H., Bock,. B, Hoekstra,F., and Moschitz,. H.(۲۰۱۱). *KNOWLEDGE BROKERAGE IN COMMUNITIES OF PRACTICE"*, the European Commission's SEVENTH FRAMEWORK PROGRAMME.

-Kruss,G.&Visser,M.(۲۰۱۷). putting university-industry interaction into per-spective:A differen tiated View from inside south A frican universities".the Journal of Technologu transfer.

-Kuhn,T.(۱۹۹۱).The structure of scientific revolutions.second Edition, Translated by Ahmadi,A.Tehran:soroush(in Persian).

-Lin, Y., Wang, Y., Kung, C. (۲۰۱۵). influences of cross-Functional Collaboration and Knowledge creation on Technology Commercialization: Evidence from High-tech industries. *Ind. Mark. Manag.* volume (۴۹), Pp. ۱۲۸-۱۳۸.

-Lin, Yichen, Wang, Yichan, Kung, Lee Ann. (۲۰۱۵). influences of cross-Functional Collaboration and Knowledge creation on Technology commercialization: Evidence from High-tech industries. *Industrial Marketing Management*. indmarman.

-Omohude, C., & Chen, S. H. (۲۰۱۹). the Roles and Measurements of proximity in sustained Technology Development: A Literature Review. *sustainability*, ۱۱(۱), ۲۲۴.

-Parshakov, P., parshakov, P., shakina, E. A., & shakina, E. A. (۲۰۱۸). With or without CU: a comparative study of efficiency of European and Russian corporate universities". *Journal of intellectual Capital*. Vol. ۱۹(۱). Pp. ۹۶-۱۱۱.

-Rossi, F. (۲۰۱۰). the government of university-industry knowledge transfer, *European Journal of innovation Management* Vol. ۱۳ no. ۲, Pp. ۱۵۵-۱۷۱.

-Samadi Mirkalayi, H., & samadi Mirkalayi, H. (۲۰۱۳). theories and Patterns of communication between universities and industry in the knowledge economy are the basis of technological Development. *Quarterly Journal of parks and Growth centers*, ۹(۳۵), ۵۹-۷۰ (in Persian).

-Schofield, T. (۲۰۱۲). critical success Factors for knowledge Transfer collaborations between university and industry in the Emerging Market context. London: imperial college.

-Sheate W. R., Partidario M. R. (۲۰۱۰) Strategic approaches and assessment techniques-Potential for knowledge brokerage towards sustainability. *Environmental impact Assessment Review* (۳۰), ۲۷۸-۲۸۸.

-Tunheim, Katherine. McLean, Gary N. (۲۰۰۶). Competency Model for the Role of President of Religion-affiliated Colleges, *Journal of Personnel Evaluation in Education*, ۲۰ (۲), ۸۷۷-۸۸۴.